01/12/2021

Τα Χανιά εόρτασαν την Επέτειο της Ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα

/ Επικαιρότητα

Με την επίσημη έπαρση της σημαίας στο Φρούριο του Φιρκά, κορυφώθηκαν το πρωί της Τετάρτης 1 Δεκεμβρίου 2021 στα Χανιά, οι επετειακές εκδηλώσεις για την Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, που διοργανώνει ο Δήμος Χανίων και το «Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών Ελευθέριος Βενιζέλος».

Προηγήθηκε η δοξολογία στη Μητρόπολη παρουσία του υπουργού Εσωτερικών Μάκη Βορίδη, τοπικών πολιτικών και στρατιωτικών αρχών. Μετά τη δοξολογία οι επίσημοι κατευθύνθηκαν πεζοί στο Φρούριο του Φιρκά υπό τους ήχους της Φιλαρμονικής του Δήμου και της μπάντας του στρατού.

Ο υπουργός Εσωτερικών Μάκης Βορίδης τόνισε στις δηλώσεις του ότι βρίσκεται σήμερα εδώ για να μεταφέρει τον χαιρετισμό του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, ενώ χαρακτήρισε εθνική ολοκλήρωση την Ένωση της Κρητικής Πολιτείας με την Ελλάδα, μια ολοκλήρωση που συνοδεύεται από μακροχρόνιες θυσίες και αγώνες.

Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε ο Δήμαρχος Χανίων Παναγιώτης Σημανδηράκης, ο οποίος χαρακτήρισε ορόσημο το γεγονός της Ένωσης, που συμπυκνώνει αιώνες ένδοξης ιστορίας και αγώνων του Κρητικού λαού. Διατηρούμε την ιστορική μνήμη ζωντανή, τόνισε ο Δήμαρχος και πρόσθεσε ότι έχουμε χρέος να φέρουμε στο σήμερα τους αγώνες των προγόνων μας.

Μετά την έπαρση της σημαίας πραγματοποιήθηκε ξενάγηση στο Ναυτικό Μουσείο, ενώ αυτήν την ώρα ο Δήμαρχος υποδέχεται τους επισήμους στο Δημαρχείο Χανίων.

Αναλυτικά, η ομιλία του Δημάρχου Χανίων:

«Είναι κάποια ορόσημα που σημαδεύουν ανεξίτηλα την ιστορική μνήμη, γίνονται ακατάλυτα σύμβολα και αποκτούν υπερβατικές διαστάσεις στη συλλογική συνείδηση. Αδιαμφισβήτητα, η 1η Δεκεμβρίου του 1913 είναι ένα τέτοιο ορόσημο. Γιατί συμπυκνώνει πολλούς αιώνες ένδοξης ιστορίας του κρητικού λαού. Γιατί εκείνη την ημέρα η Κρήτη, με τον πλέον επίσημο και εμφατικό τρόπο, έγινε και τυπικά και για πάντα, Ελλάδα. Γιατί υπήρξε η αφετηρία για μια νέα δημιουργική εποχή, με το νησί μας να είναι αναπόσπαστο και δυναμικό κομμάτι του σύγχρονου ελληνικού κράτους.

Η πόλη των Χανίων, η ιστορική πρωτεύουσα της Κρήτης με τη συνεχή κατοίκηση για πάνω από πέντε χιλιάδες χρόνια, βρισκόταν εκείνη την ξεχωριστή ημέρα σε συναγερμό. Το κλίμα ήταν πανηγυρικό, οι γαλανόλευκες σημαίες κυμάτιζαν παντού, οι δρόμοι ήταν στολισμένοι με δάφνες και μυρτιές και μια ιαχή χαράς δονούσε την ατμόσφαιρα: «Ένωσις, Ένωσις!».

Πολλές γενιές Κρητικών είχαν γεννηθεί και είχαν περάσει ολόκληρη τη ζωή τους υπόδουλοι, με μια φλόγα να καίει στην ψυχή τους, με ένα μεγάλο όραμα να τους εμπνέει, με τον έρωτα της ελευθερίας να οδηγεί τις πράξεις τους. «Να δω την Κρήτη 'λεύθερη κι έπειτα ας ποθάνω», έλεγαν. Και τότε, πριν από ακριβώς 108

χρόνια, την 1η Δεκεμβρίου, είχε έρθει η μεγάλη ώρα της δικαίωσης. Εκείνο το πρωινό, χιλιάδες Κρητικοί ζούσαν στιγμές αλησμόνητες που ο καθένας τις κουβαλούσε στην ψυχή του σαν ιερή παρακαταθήκη μέχρι το τέλος της ζωής του.

Στο σημείο όπου βρισκόμαστε σήμερα, στο ιστορικό φρούριο του Φιρκά όπου άλλοτε φυλακίζονταν οι αγωνιστές της ελευθερίας, απέναντι από το σύμβολο της πόλης μας, τον Φάρο.

Πλάι στον ανώτατο άρχοντα τον βασιλιά Κωνσταντίνο και τον Κρητικό πρωθυπουργό της Ελλάδας, Ελευθέριο Βενιζέλο, ο Χατζημιχάλης Γιάνναρης και ο Αναγνώστης Μάντακας, δύο ζωντανά σύμβολα του κρητικού πατριωτισμού στη δύση της ζωής τους, έδιναν το δικό τους στιβαρό «παρών».

Οι στιγμές ήταν ιστορικές για τον κάθε Κρητικό ξεχωριστά, για την Κρήτη, για ολόκληρη την Ελλάδα. Πανευτυχής ο Ελευθέριος Βενιζέλος, που με τη διορατικότητα, τη διπλωματική ευστροφία και τις στοχευμένες στρατηγικές του επιλογές στην εξωτερική πολιτική είχε πετύχει το φαινομενικά ακατόρθωτο: οι ανυπολόγιστες θυσίες, οι ποταμοί αίματος, οι ξεριζωμοί, οι απηνείς διωγμοί και όλα όσα υπέστησαν στο διάβα των αιώνων οι συμπατριώτες του δεν πήγαν χαμένα. Ως Κρητικός, ως Έλληνας, ως πρωθυπουργός της Ελλάδας αλλά και ως άνθρωπος, όπως σημείωνε αθηναϊκή εφημερίδα, δοκίμαζε «το μέγιστον της ευτυχίας, την οποίαν η μοίρα δύναται να επιφυλάττη εις θνητόν».

Η 1η Δεκεμβρίου 1913 ήταν το επιστέγασμα μιας μακραίωνης πορείας αγώνων και θυσιών. Όπως συνέβαινε και στα χρόνια της Ενετοκρατίας, όταν στην Κρήτη είχαν ξεσπάσει δεκάδες εξεγέρσεις, έτσι και κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας οι Κρητικοί δεν αποδέχονταν τη μοίρα του υπόδουλου. Και πράγματι, πέρα από τη λογική, δεν τους αποθάρρυναν οι εκάστοτε συσχετισμοί δυνάμεων που δεν ήταν ευνοϊκοί. Αγωνίζονταν με πάθος και αυταπάρνηση για την ελευθερία. Το ίδιο άλλωστε συνέβη και μετά την ένωση, όταν στη Μάχη της Κρήτης, απέναντι στην πανίσχυρη γερμανική στρατιωτική μηχανή, οι Κρητικοί έγραψαν και πάλι λαμπρές σελίδες δόξας.

Μετά το 1830 όταν η Κρήτη είχε μείνει εκτός των ορίων του πρώτου, εξαιρετικά περιορισμένου σε έκταση, ανεξάρτητου ελληνικού κράτους, το νησί ήταν ένα ενεργό ηφαίστειο με συνεχείς εκρήξεις. Οι εξεγέρσεις, τα κινήματα, οι επαναστάσεις είχαν λάβει πλέον χαρακτήρα ενδημικού φαινομένου. Είχαν προηγηθεί η επανάσταση του Δασκαλογιάννη το 1770 και η μεγάλη επανάσταση του 1821, που κράτησε σχεδόν μια δεκαετία. Μετά το 1830 καταγράφονται διαδοχικές εξεγέρσεις για παραχώρηση προνομίων, για λευτεριά, για ένωση με την Ελλάδα με σημαντικούς σταθμούς το 1833, το 1841, το 1858, τη μεγάλη επανάσταση του 1866-69, το 1878, το 1895 και το 1897.

Ένα επαναστατικό συνεχές, όπου το σύνθημα «ελευθερία ή θάνατος» είχε αντικατασταθεί από το «ένωσις ή θάνατος», με γεγονότα συγκλονιστικά. Όπως το μαρτύριο του Δασκαλογιάννη και πολλών άλλων ηρώων και ηρωίδων, που πέρασαν στην αιωνιότητα ως σύμβολα της κρητικής ελευθερίας και ενός υψηλού πατριωτισμού. Όπως το ολοκαύτωμα του Αρκαδίου, η εθελοθυσία που συγκίνησε την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη και την ύμνησε ο Βίκτωρ Ουγκό. Όπως η αυτοθυσία του Σπύρου Καγιαλέ, που αναστύλωσε με το σώμα του την ελληνική σημαία στον Προφήτη Ηλία, όταν οι οβίδες του ευρωπαϊκού στόλου έσπασαν το κοντάρι του ιστού της.

Τα γεγονότα του 1897 και του 1898, οι πυρπολήσεις των πόλεων και οι σφαγές από τους Τούρκους λειτούργησαν ως καταλύτης εξελίξεων. Παρότι η Ελλάδα βρισκόταν σε δεινή θέση μετά την ταπεινωτική ήττα στον ατυχή πόλεμο με την Τουρκία, η συγκυρία αποδείχθηκε ευνοϊκή και έγινε το πρώτο βήμα για την ένωση. Οι Μεγάλες Δυνάμεις παραχώρησαν καθεστώς αυτονομίας και ξεκίνησε η περίοδος της Κρητικής Πολιτείας, της «πρώτης λευτεριάς», όπως την ονόμασε ο Πρεβελάκης.

Με ύπατο αρμοστή τον γιο του βασιλιά των Ελλήνων, Πρίγκιπα Γεώργιο, που έγινε δεκτός ως ο κομιστής του αρραβώνα για έναν γάμο (την ένωση), που τότε όλοι είχαν πιστέψει ότι δεν θα αργούσε.

Πράγματι, το νησί πέρασε σε μια νέα εποχή, ωστόσο τη γενική ευφορία σύντομα διαδέχθηκε η απογοήτευση. Η ένωση δεν ερχόταν, ο πρίγκιπας ήταν αυταρχικός και αποδείχθηκε κατώτερος των περιστάσεων, χωρίς αντίληψη των διπλωματικών ισορροπιών. Η σύγκρουσή με τον Βενιζέλο, που ως υπουργός Δικαιοσύνης του Πρίγκιπα είχε αποφασιστική συμβολή στη διαμόρφωση του πρώτου κρητικού συντάγματος, υπήρξε σφοδρή. Ήταν στην πραγματικότητα η σύγκρουση δύο διαφορετικών κόσμων. Μόνη διέξοδος ήταν και αυτή τη φορά η επανάσταση. Με ορμητήριο το Θέρισο, ηγετική τριανδρία τους Βενιζέλο, Μάνο και Φούμη πλαισιωμένους εκατοντάδες αγωνιστές από ολόκληρο το νησί, η επανάσταση οδήγησε στην κατάλυση της απολυταρχίας του Πρίγκιπα και

συνέβαλε αποφασιστικά στη διεθνοποίηση του Κρητικού ζητήματος, φέρνοντας ακόμα πιο κοντά την ένωση.

Ταυτόχρονα ανέδειξε την πολιτική και διπλωματική ιδιοφυΐα του Βενιζέλου. Η φήμη του ξεπέρασε τα όρια της Κρήτης και λίγα χρόνια αργότερα ήταν η αυτονόητη επιλογή των επαναστατών του Στρατιωτικού Συνδέσμου για να αναλάβει πρωθυπουργός της Ελλάδας το 1910 και να δρομολογήσει την ανόρθωση και την εδαφική ολοκλήρωση του ελληνικού κράτους.

Τον Μάιο του 1912 ο Βενιζέλος δεν δίστασε να συγκρουστεί ακόμα και με φίλους και παλιούς συναγωνιστές του στις κρητικές επαναστάσεις. Όταν αυτοί θέλησαν να μετάσχουν στη συνεδρίαση της Βουλής των Ελλήνων, πιστεύοντας ότι με αυτόν τον τρόπο θα δημιουργούσαν τετελεσμένα και θα εκβίαζαν την ένωση, απωθήθηκαν βιαίως από δυνάμεις του Στρατού και της Χωροφυλακής.

Ο Βενιζέλος γνώριζε ότι μια τέτοια βεβιασμένη ενέργεια θα ικανοποιούσε προσωρινά την κοινή γνώμη αλλά θα τίναζε στον αέρα τα πάντα, καθώς η Τουρκία απειλούσε με πόλεμο και η Ελλάδα ήταν στρατιωτικά ανέτοιμη χωρίς συμμαχίες. Μερικούς μήνες αργότερα οι συνθήκες είχαν ωριμάσει, χάρη στη στρατιωτική και διπλωματική προετοιμασία που έφερε τη δική του σφραγίδα. Στις παραμονές της έκρηξης του Α΄ Βαλκανικού πολέμου, τον Οκτώβριο του 1912, ο Βενιζέλος υποδέχθηκε τους Κρητικούς αντιπροσώπους σε πανηγυρική συνεδρίαση της Βουλής στην Αθήνα και έστειλε στα Χανιά ως Γενικό Διοικητή του νησιού τον τέως πρωθυπουργό Στέφανο Δραγούμη. Η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα είχε de facto συντελεστεί.

Με το τέλος των Βαλκανικών πολέμων, η Ελλάδα βρέθηκε στην πλευρά των νικητών. Η έκτασή της διπλασιάστηκε, ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 80% και ο ρόλος της στην περιοχή και στη διεθνή σκηνή αναβαθμίστηκε σημαντικά. Σε αυτό το πλαίσιο εντάχθηκε και η ρύθμιση του Κρητικού ζητήματος με την ενσωμάτωση της μεγαλονήσου στον εθνικό κορμό.

Σε αυτή την κρίσιμη τελευταία φάση του Κρητικού ζητήματος ήταν απολύτως καθοριστικής σημασίας το γεγονός ότι το χειριζόταν ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Όποιος έχει στοιχειώδη αίσθηση της διεθνούς διπλωματίας, μπορεί να αντιληφθεί τον αποφασιστικό ρόλο του ηγέτη. Τίποτα δεν είναι αυτονόητο, τίποτα δεν χαρίζεται. Αρκεί να κοιτάξουμε λίγο ανατολικότερα, τι συνέβη στην Κύπρο.

Κυρίες και κύριοι,

Η ιστορική μνήμη είναι ζωντανή εδώ, σε αυτό ακριβώς το σημείο, λες και οι ηρωικές μορφές του παρελθόντος κυκλοφορούν νοερά ανάμεσά μας. Η 1η Δεκεμβρίου μας δείχνει τον δρόμο του χρέους. Θυμόμαστε και τιμούμε τους ήρωες της κρητικής ελευθερίας και εμπνεόμαστε από τη βαριά παρακαταθήκη τους.

Όμως πέρα από όλα αυτά, είναι μια αφορμή να επικαιροποιήσουμε, να φέρουμε στο σήμερα, στις ανάγκες της εποχής μας, στους σημερινούς διαφορετικούς αγώνες, τα δικά τους μηνύματα, το δικό τους παράδειγμα, τη δική τους στάση ζωής.

Η 1η Δεκεμβρίου συγκινεί και κινητοποιεί κάθε Κρητικό, εντός και εκτός Κρήτης, αλλά η κρητική εμπειρία μετασχηματίζεται και σε ένα οικουμενικό υπόδειγμα αγωνιστικότητας.

Είναι πραγματικά αποκαλυπτική η διήγηση ενός Κρητικού γιατρού, εγκατεστημένου στις Ηνωμένες Πολιτείες στις αρχές του 20ού αιώνα. Όταν επισκέφθηκε κατ' οίκον μία Αφροαμερικανή ασθενή, την βρήκε να κλαίει έχοντας στο μαξιλάρι της την αγγλική έκδοση του «Καπετάν Μιχάλη». Όπως σημειώνει ο παιδικός φίλος, συμμαθητής και κουμπάρος του μεγάλου κρητικού συγγραφέα, Γεώργιος Φανουράκης, «ο μεγάλος Καζαντζάκης πήρε την ελληνική σημαία, έγραψε πάνω τις λέξεις "Ένωσις ή Θάνατος" και την ανέμισε σ' ολόκληρη την υφήλιο, εκεί που βρίσκονταν οι καταπιεσμένοι λαοί και τους είπε: να το παράδειγμα των Κρητικών, αιώνες πάλεψαν κι έτσι πήραν την ελευθερία· παλέψετε και σεις. Υπομονή! Την ελευθερία θα την κερδίσετε μια μέρα!».

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΕΠΙΣΗΣ: [108η επέτειος της Ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα]

Δείτε τις σχετικές φωτογραφίες:

Kalipso

Με πληροφορίες από ertnews.gr